

L a t w e e f c h u A w i s e s.

Nr. 48. Zettortdeenâ imâ Dezember 1838.

Paschâ behdu dsillumâ Deewa
paligs atnahf.

(Stahste.)

Ohtra nodakfa.

(Skattees Nr. 47.)

Zahnis bija ta brihwa naminturra un grunt-
neeka Martina Kalpina dehls, fo wissi zeema
laudis par tehwa Mahrtnu gohdaja. Kamehr
tee wezzaki wehl labbâ weffelibâ mitte, tee pa-
dsihwoja peetikkuschi, laimigi un meerigi. Puss
sintus gaddus jaw bija kohpâ kâ draugi bijuschi.
Gan dascha preezas pukke teem rahdijusees
eepreejedama, un gan arri daschi behdu ehrze-
schi teem bija eespeeduschees. Bet tahs sahpes
bija aiszeestas, un winnu mihlestiba ne bija
wezza palikkusi, bet jo wairak skaidrojusees.
Tâ ar wezzumu winni bija nosfirmojuschi, bet
sirbis ar Deewigu mihlestibu weenadi ween silbi-
jahs, un behrnigu prahtu turredami, tee kâ
mihligi behrni palikkuschi baltôs mattôs stai-
gadami.

Zomehr tas muhschigais Deews bija nodoh-
majis winnus schirt.

Wezza mahte wehl bija ruhpiigi krahjusti see-
mas pahrtikschanu, un wissi gan redseja, ka
winnas rohkas ne bija flinkas palikkuschas.
Bet winna ne dabbuta wairs to pawalkaft.
Jo weenreis winna ruddena nakft itt zeeti gul-
leja, un wezzais to ne gribbeja peezeit. Bet
kad no rihta faule lehze, tad winnas dwehsele
raddahs itt ne sinnoht un kluffam isgahjusti,
un winna bija ar swehtu meeru nomirruft.

Tehws Mahrtnsch, kluffam Deewam pade-
wees, to panesse fo ne warreja aislegt. Bet
kad winsch dabbuta pehdigu smilkschu sauju us-
mest us sawa drauga sahrku, tad affaras win-
nam dikti no waiga rittinaja, un mahjas pah-
nahzis, winsch eelikkahs flims. Jo tas aufstis

secmeta wehisch tam bija galwu pahrsalbinajis,
un ta nosflumfchana bija sirbi aisnehmusi. Wehl
tas schoreis no guttas israhpahs, bet nu tant
uskritte zeeminsch melderis ar prahwu, sawu
rohbeschu labbad, un wezzais atkal eelikkahs
gulleht, un ilgi wahrdsis, ar pirmu zihruli
sawu isjuhgschanu sagaidija. Litween Zahnis,
winna dehls, un wezzais skohlneisters, Bruhns
wahrdâ, kas jaw daschu gabdu tam par draugu
bijis, to eepreezeja apkohdami un apmekledami.

Zahnim dikti schehl bija pehz sawas mahtes,
un nu atkal affaras birra pehz tehwa, itt wee-
nam pascham palikkuscham. Apnikke dsihwoht,
kaut buhtu warrejis pee mihleem wezzakeem
aiseet. Wezzais Bruhns wianu daudsfreis ap-
mekleja, eepreezeja, un labbus padohmus de-
we, un schis winnam kâ tehvam klausja.

Weenureisi Bruhns winnu isjuhtija pee ba-
nizas kestera. Tur dabbuta Zahnis Mariu pa-
sift, scha andsfeni. Un jaw paschâ pirmâ
fatikschanâ winsch to gabdigu rahmu meitnu
noskattijahs. Prohti pee wezza flimmiga kestera
gultas sawu sinnu isteizis, winsch eeraudsjia,
ka Marie to wezzu itt gauschi un no sirbs kohpe.
Tê Zahnim prahtâ nahze, kahdas behdu dee-
nas winna tehws bija redsejis, kamehr flims
gulleja, un tas ne warreja affaras nowaldiht.
Bet walddamees, un schehluma pilnas azzis
no wezza kestera nogreeschoht, winsch eeskatti-
jahs, ka Marie tikpatt bija azzis israudajust,
un no behdahm itt nobahluft. Tê abbi sahze
no jauna kluffi raudaht! Bet no ta laika Zah-
nis daschureis Mariu apmekleja, un weens sehr-
deenis ohtram behdas suhdseja. Wezzais keste-
ris pre tam to labfirdigu puift bija eemiblejis.
Weenu deenu tas leelas sahpes zeetis, bet pehz
bija lihbs patt rihtam labbi gullejis. Tad Mariu
peefauze, un tai fazzija, ka nu winnam itt
labbi effoht, jo sawnis to brihnischfigi eepree-
zejis, un kad nu sinnoht ka effoht jamirft, tad

to ween wehlejotees meerâ aiseet. Marie dikti fahze brehkt, bet winsch to atstahntu meitu eepreezeja, un luhdse, lai winna ne fahkoht sirdi fuhditees, bet lai paleekoht Deewam ustizzedama un padewusees. Pa tam Jahnis bija eenahzis, un luhdsahs swehtibu dabbuht. To labpraht wezzais winnam sohlija, un turklaht usdewe, lai winsch par Mariu gahdajoht. To schis nu gan labpraht apnehmahs, jo senn jaw bija eedohmajis winnu prezzeht, un par seewu mahjâs pahrwesi. Tee jauni zilweki drihs us to salihge, un wezzais kesteris, gan kôhti wahjisch palizzis, tomehr wehl dabbuja to sagaidiht, kad winni tappe salaulati un fadohti. To ween winsch wehl bija wehlejees schi muhschâ redseht. Bet tas preeks winnu pahrnehme, un ar to winsch nomirre itt ahtri. Tit ko wehl spehje noswehtiht sawus jaunlaulus behrnis, kas pee winna gultas us zelleem bija nomettuschees. Winsch us Jahni fazzija: Luhdsi Deewu, un strahda tikkuschi, tad Deews allaschin palihdschs! Un us Mariu winsch teize tâ: ustizzi sawam Deewam ween, tas pamats tas ne issifs! Ar Deewu, manni behrni, lai Deews juhs swehti! Deews stahwt man klahntu, Amen! — Tâ winsch atritte atpakkat, un dwehfeli islaide. Treschâ deenâ winna kauli tappe paglabbati blakkam Jahna wezzakeem, un appatsch scheem trihs frusteem wissa behrnu gabbu laimiba teem jauneem zilwekeem rahdijahs palikkusi, un wissa jauka peeminna.

Gan nu tee jaunlaulati, spehka zilwela buhdami, laikam atstahje firschu behdibas, un sawu darbu muddigi strahdadami, labbâ meerâ un laimibâ kohpâ dsihwoja. Bet tomehr kapsehta teem prahtâ palikke, to apmekleja walkas laikâ un Marie dauds jaukas pukkes us teem kappeem usstahbija, kohpe un audseja. Kad seemas sneegs semmi apsedse, tad gan tâ ne warreja us kappeem nostagaht, bet tik ko wassaras saule sneegu noddinne, un dihdsmi mohdijahs, tad jaw arri Marie steidsahs noeet, un sawus stahdus apkohpt.

Pa tam zeemina melderis bija weenumehr prahwajees, un ar to pirnu spreedumu labbu kohka dahrsu no Jahna grutes pee few dabbujis. Bet wezzais Bruhns dikti gahje par

sawa nelaiika drauga deblu, un ne liffahs meerâ, bet fuhdseja pee angstakas teefas, pahrsinnadams ka bija taisniba. Tur arri uswinneja, un melderim wajjadseja palikt meerâ. Wezzais Bruhns ar leelu preeku Marias pirmdsunuschem dehlam, masam Jahnitim, eetinne to preezigu teefas spreedumu par kuhnu leezineeku (pahdes) teesu, kad tas tappe kristihts.

Bet tomehr Jahnim ar tahdu ilgu prahwu, un wehl ar tehwa gruhtu slimmibu, biia tik dauds naudas isgahjufi, ka tas raddahs leelds parraddes eekrittis. Bija jawahrdohd tehwischka, lai warretu wisseem lihdribu darriht, un gohda wihra sawu paturreht. Un pats wezzais Bruhns redseja, ka tas zittadi ne gahje wiss. Gan ar gruhtu sirdi Jahnis sawu tehwischku dahwaja pahrdohd, un gan winnam sirds ruhge, kad zits ne raddahs, un melderis par lehtu maksu to nopirke. Bet ko bija darriht? Jahnis ar to atliffuschu naidu masu buhdinu nopirke paschâ zeema gallâ, un tur eegahje par rohkupelni dsihwoht, zittu mantu nelahdu ne turredams kâ ween to, ko seewas tehws tam bija pamettis, prohti to wahrdu: luhdsees Deewu, un strahda tikkuschi.

Ta bija ta pirma gruhtiba, ko Marie redseja sawâ laulibas dsihwe. Bet winna arri tahs eedabbuhtas mahzibas atgahdijahs, un Deewam ustizzedama drihs behdaschonu atstahje. Kad winni abbi muddigi strahdaja, un labbi sinnaja wissu peetaupiht, tad drihs teem laimejahs tahs leelas wajjadsibas eemantoht. Un kad ar laiku Jahnis dabbuja sawu meitinu us rohkahm nemt, to mihlu masu Marrihki, un abbi behrni augdami wezzakeem lihdsinajahs, tad gan pestahwiga laime liffahs pahrnahfusi teem peetikkuscheem wezzakeem sawâ buhdina.

Bet gandrihs arridsjan peemekleschanas laiks teem bija klahntu. 1835tâ gaddâ saule wissu sehju tâ iskalteja, ka drihs warreja nomanniht, no dahrsa augleem nekas ne buhschoht. Pee tam Jahnim leela slimmibas gulta uskritte, un winsch diwlahrtigi zeete, kad eedohmaja, ka nu winna mihli itt atstahnti bija. Tâ bija wassaras laiks aigahjis, un ruddens atnahzis, un wiss rahdijahs noaudsis! Marie kahdâ rihtâ us kapsehtu steigusees, gribbedama tur speh-

ku no Deewa islubgrees, atradde sawus rohschu krumus nokaltuschus, un winnas affaras tahs wairs ne atzchle. Ur to winnai seelas flunjas usnahze, un tas wahrsch wihrs pirmu reis dabbusa pee winnas affaras redseht, jebfchu winna tahs gan flehpe pahnahkufi. — Ur laiku Jahnis labbaks tappe un atwesselojahs, un nu ne sinnaja, ka buhtu pahr teem sawejecem gahdajis, lai teem truhkums ne usnahktu. Det tas us schahdu behdu laiku ta ne gahje wiff, un gan winnam firds sahpeja, kad no darba pahnahjis, winsch sawus mihlus atradde raudajoschus. (Zurplikam wairak.)

Sinna pahr jaunu grahamatu.

Mihli lassitaji! Esmu kahdu reis dsirdejis: grahamata bes preekschrunnas effoht ka katlis bes ohfas, ka nasis bes spalla. Kur tahdeem peckersees, ja ohfa jeb spals truhkfi? Tapatt ar grahamatu. Ja preekschrunnas naw, tad ne sinni woi wehrts buhs lassibt un rohku peelift klah, jeb ne. Lai nu Juhs, mihli lassitaji! sinnatut, kam schi grahamatina derriga, tad wehlat mannim pee schihs grahaminas wahrda arri peelift winnas preekschrunku klah. Gekam to darru, wehl fazzischu, ka ta par gan lehtu naudu dabbusama; wahka eeseeta ta makfa 10 kap. sudr. nauda; kas 10 us reis pirk dabbohn weenu bes makfas par eepasichschamu.

Virmais fohlis us laimi

^{jeb}
laika-faweklis wezzeem un jauneem,
^{ihwaschi}
f k o h l a s = b e h r n e e m
^{zells no}
Uwischu apgabdatajeem.

Preekschrunka.

Ur Deewa paligu, mihli lassitaji! laidischu atkal kahdu jaunu grahamatinu zella. Istahstischu kalabb to darru, un zerreju Juhs mamam darbam ne buhfeet prettim. Biju kahda rihta pee Steffenhagen kunga, grahamatas pahrdohschanas sahlt, bij man pahri rubbuli kulle un gribbeju grahamatas pirk sawahm fohlahm, behr-

neem fo palassibt. Nemmu Etendera pasakfas grahamatu no plauka, prassu zil makfa? Altbild wezs kungs eefleppodamees: 70 kap. sudr. Waizaju zil makfa Robinsons? Altbild 90 kap. Waizaju zil makfa Indrikis no Ohjolakalna un Vechteris weentulis? Altbild 30 kap. gabbala. Waizaju zil Launika WB makfa un winna katfismus? Zebktra grahamatina makfa 15 kap. sudr. Ze fahku ar wezzu kungu strihdetees un falku: nudeen Juhs ne dorrat labbi un dikti plehschat, to jaw ne warr eespeht makfaht, tif warren leelu naudu par neeku WB? Bezzaiz pakratta galwu un falka: semmi ne gribbat fuhdoht, un tomehr gribbat auglus? Ze peenahk wehl diwi jauni kungi klah, un pasmeijahs pahr muhsu strihdu. Salka weens, ta WB talabb dahrga ka farkani bohkstabi starpa. Salku reds nu — ta neeka farkana pehrwe, woi tad ta tif dauds iswelf? Altbild winni: ta pehrwe gan ne, bet redsat, pee teem farkaneem bohkstabeem tur ihpaschi druckaht; kad tohs melnus rakstus speescham, tad — kur tee farkani bohkstabi — irr tufschu zaurumi atstahiti, un tad janoleek pehz jebktra lappa ihpaschi un jaspeesch tee farkani bohkstabi wirsu un tas darra leelu darbu. Grahamatu sehjeji nemm 5 kap. par wahku, nu zil tad mums atleekahs? Par lusti druckaht ne gribbam; apnihkt scho darbu gan ahtri, ja schis darbs pelnu ne isdsenn. Mums ta runnajoh, eenahk Steffenhagen kungs, un labbu deenu dewis ween un ohreis un redsejis ka mums ahtri mesdameem wahrduus weens prett ohtru, ne bij wakkas labbu rihtu prettim doht, nahk muhsu starpa jautadams: kas irr? Altbildam, stahstam weens un ohtrs kas bijis un schee noprattuschi to strihdinu usnemum walldu, fazzidami: manni tehwu tehwi scho drikketaju darbu irr uskohpuschi, un to gan labbi pasihstu. Pee mums Kursemme naw ta ka Wahzsemme. Zur kad drikke kahdu grahamatu, us pirmu lahgu fadrucka 30,000 gabbalus, naw pussgads te schee nohst, nemm no tahs paschas surtes atkal 20,000 un tad 10,000 gabbalus, un weena gabbu wiffas ispirktas. — Kam trekna semme un raschiga labbiba, fo tas dauds prassa pehz tirus? Kad gan labbiba lehta, ja tif pa pilnam aubsis, winsch tomehr isdsenn sawu pelnu. Kam zaura semme tas gai-

da awisēs lassih̄t zit Nihgā us plazzi dohb; kam mas audsīs — tam jamekle tas wissulabbakais tirsus. Zums pirzeem schim brihscham zauras kullēs — mas pirzeji, tad nu jamekle wissulabbakais tirsus. Urbildu: nu ja naudas mas, tad jaw ne tik pirzeji ne gaddisees ja prezze dahrgā? Us to winni fakka: kas dohs — pee mums irr tā: katrs skohlmeisters grihb ihpafchu **WZ**, katrs mahzitais ihpafchu kakkismu, draudses grihb weetahm wezzu, weetahm jaunu dseesinu grahmatu, weens scho, ohtrs zittu spreddiku grahmatu, ko weens daudsina, no ta fakka ohtrs: man ne patih̄! un kad to skohlmeisteru mas, un to mahzitaju naw dauds, un tahm draudschm sawadi padohma deweji, tad ne warram wairak kà 500, ja dauds tad 2000 grahmatas no weenas sirtes drikkelt, un kad gan lehti pahrdohstum, tomeht masumu pirk. Kad no weenas sirtes dauds pirk, tad to grahmatu warr lehti pahrdoh̄t, bet kad dauds sawadas grahmatas jadrukka, tad masa pelna. Tee bohkstabi pee mums irr dahrgi, un bohkstabu salizzejus ne warr aplam dabbuht, papihris jawedd no tablenes schurp, drukkās speedeji, wissī, kas pee schi darba irr, grihb ehst un dsert un gehrbtees, grihb, zauru neddelu istabā, kà zeetumā, eeslehgti bijuschī, pa swehdeenahm kur isect palustētees, un wiss tas maksa naudu. — Nu paleekam wissī klussu, un mans wezzais grahmatu pahrdewejs pasmeijahs un prassa: kahdu grahmatu tad nu pirkfeet? Urbildu: schim brihscham nekahdn. Jagudro wehl mums, woi ne warresin lehtakas lassamas grahmatas skohlas behrneem dabbuht. — Salku Eteffenhagen kungam, woi ne warr darriht tā: nemsim no awischm tohs stahstus ahra kas derrigi, nolissim bohkstabus kohpā salistus pee mallas, nemsim papihri kas palehtaks, un kad tik dauds kohpā irr kà buhtu ko rohkā neim, kahdas 50 lappas, tad lissim tohs nodrukkaht, un pahrdohsim to grahmatu. Wezzais pakratka galwu un paschkaud un mehs sakkam: Deews palih̄ds! un

winni atbild: pasbeews, un leek tohs wahrduš klah̄t: lai eet us laimi! To sazzijuschī gudro: jam wissī kohpā: kahdu wirfraktiu list schai grahmatinai, ko dohmajam drukkah̄t. — Salku: ko gudrojeet? Wezzais jaw sazzijis wirfraktiu. Salksim scho grahmatinu: Pirmais sohllis us laimi jeb laika-kaweklis wezzeem un jauncem, ihpafchi skohlas-behrneem zelts no Awischu apgahdatajeem. Ja nu lassitaji Zuh̄s schim pirmam sohllim prettim nahkfeet un tai kullē Zums naw tahdi zaurumi, kà 5 warra kap. gabbals no tahs warr ischluh̄t un Zums 6 tahdi gabbali irr, un Zums tee naw wajjabsigi deht sahl un maises, tad wajzajeet pehz tahs grahmatinas kas pirmu sohli leek us laimi. Ja Zums patiks schis sohllis, tad nahkfoschā gaddā lissim wehl ohtru sohli us laimi u. t. j. pr. — Zschkibramees rohkās pasneegdamees eeksch mihlestibas wissī, un dabbujam to mahzibu: lai gan ne turr peezi zilweki weenadus wahrduš, ja tee tikween turr weenadu padohmu us labbu, tad teem srih̄ds ahtri isuh̄d un greeschahs us to labbus auglus nest. — Weffali lassitaji! Wehletohs nahkfoschā gaddā atkal kahdu preekchrunnu rakstih̄t tam ohtram sohllim us laimi.

W. Vanteniūs,

Jelgawas Latw. rihta; mahzitais.

Teesas fluddinaschanas.

Tam kam behrs sirgs buhtu suddis, kas preeksch kahdahn dernahm Leelā Berkenē peeklibdis, teek usajinah̄ts, tshetru neddelu starpā ar lab̄bahu parahdischanahm, kà tas sirgs winnam peederr, pee schihs pagasta teesas peeteiktees un prett barroschanas un fluddinaschanas alih̄dsinaschanu sawu sirgu prettim nemit; zittadi to sirgu pagasta lah̄bei par labbu wairaksohlitajam uhtrupē pahrdohs.

Leelas Berkenes pagasta teesa, ztrā Nowbr. 1838. 1

(Nr. 69.) ††† Samuel Weinberg, pagasta wezz. J. Bluhmann, pagasta teesas srih̄weris.

W r i h w d r i k k e h t.

No juhrmakas gubernementu augstas waldischanas pusses: Hofrath von Braunschweig, gram. pahrluh̄totaib,